Osnovna škola	Klinča Sela
Nastavni predmet	Katolički vjeronauk
Vjeroučitelj	Josip Kunac, *prof.*
Razredni odjel	8.
Redni broj pripreme	19.
Nastavna cjelina / tema	II. ČEŽNJA ZA BOGOM
Nastavna jedinica / podtema	10. Sve što postoji govori o Bogu

Odgojno-obrazovni ishodi učenja:

OŠ KV A.8.3. Učenik istražuje različite načine traženja Boga u životu čovjeka.

OŠ KV B.8.1. Učenik objašnjava temeljne istine vjere sadržane u Apostolskom vjerovanju.

Ključni pojmovi	naravna objava; nadnaravna objava; Stvoritelj; Isus Krist; Sveto pismo; predaja; savjest
Središnje / problemsko pitanje	Kako nam stvoreni svijet govori o Bogu i zašto je Isus Krist punina Božje objave?
Oblici rada	individualni rad, rad u paru, rad u skupinama i zajednički rad
Nastavne metode	neposredno opažanje, postavljanje istraživačkih i životnih pitanja, galerija upita, usmjereno slušanje, slaganje argumenta, kratka rasprava, stvaranje strofe, vršnjačko poučavanje, čitanje po ulogama i odlučivanje
Nastavna sredstva i pomagala	Ukorak s Isusom, str. 47–48; RB, str. 37–38; Biblija; bilježnica; list i kamenčić; mali listovi papira; ploča; računalo i projektor za izborne digitalne sadržaje.
Međupredmetne teme	uku A.3.4. Učenik kritički promišlja i vrednuje ideje uz podršku učitelja. osr B.3.2. Razvija komunikacijske kompetencije i uvažavajuće odnose s drugima.
Korelacija	Hrvatski jezik: OŠ HJ A.8.3. Učenik čita tekst, prosuđuje značenje teksta i povezuje ga s prethodnim znanjem i iskustvom.

Vrednovanje:

Vrednovanje za učenje: Vjeroučitelj će pratiti razlikuju li učenici opažanje od pitanja o Stvoritelju, provjeravaju li iskaz o Isusu prema Heb 1 te obrazlažu li izričaj Stvoritelj neba i zemlje u kratkoj raspravi.

Vrednovanje kao učenje: Učenici će usporediti početni stav sa završnim obrazloženjem te sugovorniku objasniti razliku između dvaju načina objave.

Vrednovanje naučenoga: Brojčano ocjenjivanje nije predviđeno.

TIJEK NASTAVNOGA SATA

I. UVODNI DIO – PITAJ (8 min)

Uvodna molitva:

Oče naš…

ili:

Bože, Stvoritelju neba i zemlje, hvala Ti za svijet koji možemo promatrati i istraživati. Otvori nam oči za njegovu ljepotu, razum za istinu i srce za Tvoju riječ. Pomozi nam da u Isusu upoznamo Tvoju ljubav i odgovorno čuvamo ono što si nam povjerio. Amen.

Alternativa: Njega po kome sazda svjetove. (Heb 1,2; ulomak prema udžbeniku, str. 47.)

Učenici će ostati nekoliko trenutaka u tišini. Poticaj za razmišljanje: Koji nas dar stvorenoga svijeta danas potiče na zahvalnost?

Povezivanje s prethodnim satom / pregled domaće zadaće:

Učenici će vjeroučitelju dati na uvid domaću zadaću s prethodnoga susreta:

„Učenici će riješiti ili dovršiti zadatke u RB, str. 35–36.“

Ili:

„Učenici će napisati kratak savjet prijateljima koji su na internetu pronašli privlačnu duhovnu ponudu: dva pitanja koja treba provjeriti i jednu rečenicu o tome što katolička vjera uči o Kristu i spasenju.“

Motivacija:

Zajednički rad. Učenici će dvadesetak sekundi u tišini promotriti list i kamenčić. Bez zapisivanja će izreći jednu riječ koja opisuje što uočavaju i jednu riječ kojom izražavaju svoj doživljaj. Usporedit će, primjerice, riječi „hrapav“ i „zadivljujuć“ te prepoznati razliku između opaženoga obilježja i osobnoga doživljaja.

Moguće rješenje: Kamenčić je siv i hrapav; promatraču može biti zanimljiv ili običan. Opis vidljivoga obilježja razlikuje se od osobnoga doživljaja.

Promotriti list i kamenčić. Izreći jednu riječ za opaženo obilježje i jednu za osobni doživljaj.

Razgovor

- Što možete zajednički provjeriti promatranjem, a u čemu se doživljaji mogu razlikovati? (Možemo provjeriti boju i oblik; doživljaj ljepote ili zanimljivosti može se razlikovati.)
- Koje vam se pitanje javlja dok gledate ove predmete? (Primjerice: kako je nastao kamenčić ili zašto postoji svijet koji možemo istraživati?)

Ili:

Učenici će pogledati videozapis „Wild Croatia - Wonderful Nature of Croatia | Explore Croatia“; 3:23; Izvor: Explore Croatia; Goran Šafarek; YouTube.

Nakon gledanja učenici će navesti jedan prizor koji ih potiče na divljenje te jedno prirodoslovno i jedno vjersko pitanje povezano s njim.

Moguće rješenje: Vodopad potiče na pitanje o djelovanju vode i oblikovanju stijena te na zahvalnost Stvoritelju za svijet i obvezu njegova čuvanja.

Početni stav: Učenici će uz tvrdnju „Ako prirodnu pojavu možemo znanstveno objasniti, ona nas više ne može upućivati na Boga.“ zapisati „slažemo se“, „nismo sigurni“ ili „ne slažemo se“ i navesti jedan razlog.

Ako prirodnu pojavu možemo znanstveno objasniti, ona nas više ne može upućivati na Boga.

Odabrati: slažemo se – nismo sigurni – ne slažemo se. Zapisati jedan razlog.

Najava teme i središnjega pitanja:

Učenici će zapisati naslov „Sve što postoji govori o Bogu“. Istražit će kako se Boga može tražiti promatrajući svijet i čovjeka te kako nam se Bog osobno objavljuje u povijesti i u Isusu Kristu.

Kako nam stvoreni svijet govori o Bogu i zašto je Isus Krist punina Božje objave?

II. SREDIŠNJI DIO – ISTRAŽI I PROSUDI (27 min)

Napomena o izboru aktivnosti: Aktivnosti su prijedlozi i mogućnosti izbora. Nije predviđeno sve provesti u jednom satu. Vjeroučitelj će birati prema ishodima, vremenu, osobitostima razreda, opremi i potrebama učenika. Dva načina obrade u Aktivnosti 1 međusobne su alternative.

Aktivnost 1: Od opažanja do pitanja o Bogu *(rad u paru i zajednički rad – opažanje predmeta i istraživanje, 14 minuta)*

Rad u paru. Učenici će pročitati glavni tekst „Sve što postoji govori o Bogu“ i „Bog se objavljuje u svojoj ljubavi“, udžbenik, str. 47–48. U bilježnicu će zapisati što o Bogu možemo tražiti razumom, a što nam otkriva njegova objava u Isusu Kristu. Naposljetku, učenici će uz shemu povezati naravnu objavu, Božji govor u povijesti i Krista kao puninu objave.

Moguće rješenje: Razumom promišljamo stvoreni svijet i savjest. U povijesti spasenja Bog nam prilazi riječima i djelima, a u Isusu Kristu objavljuje samoga sebe.

Pročitati glavni tekst na str. 47–48. Zapisati što o Bogu tražimo razumom, a što otkriva njegova objava u Isusu Kristu.

Ili: klasična obrada *(individualni rad i zajednički razgovor, 14 minuta)*

Učenici će pročitati glavni tekst „Sve što postoji govori o Bogu“ i „Bog se objavljuje u svojoj ljubavi“, str. 47–48, po odlomcima. Nakon svakoga odlomka odgovorit će na pitanja i u bilježnicu zapisati razliku između naravne i nadnaravne objave.

Razgovor

- Kako stvoreni svijet i savjest mogu upućivati na Boga? (Potiču razum na pitanje o izvoru postojanja, ljepote i moralne obveze.)
- Što nazivamo naravnom objavom? (Božje očitovanje preko stvorenoga svijeta i čovjeka koje možemo razumski spoznavati.)
- Kako se Bog objavljuje u povijesti spasenja? (Prilazi ljudima riječima i djelima, preko patrijarha i proroka.)
- Zašto je Isus Krist vrhunac objave? (U utjelovljenom Sinu Bog nam govori i daruje samoga sebe.)
- Kako objašnjavate riječ Stvoritelj u Apostolskom vjerovanju? (Sve stvoreno svoje postojanje duguje Bogu; Bog nije dio prirode.)

Ili:

Učenici će pogledati videozapis „Sve što postoji govori o Bogu“; 2:40; Izvor: Josip Kunac; YouTube.

Shematski prikaz i ključni naglasci:

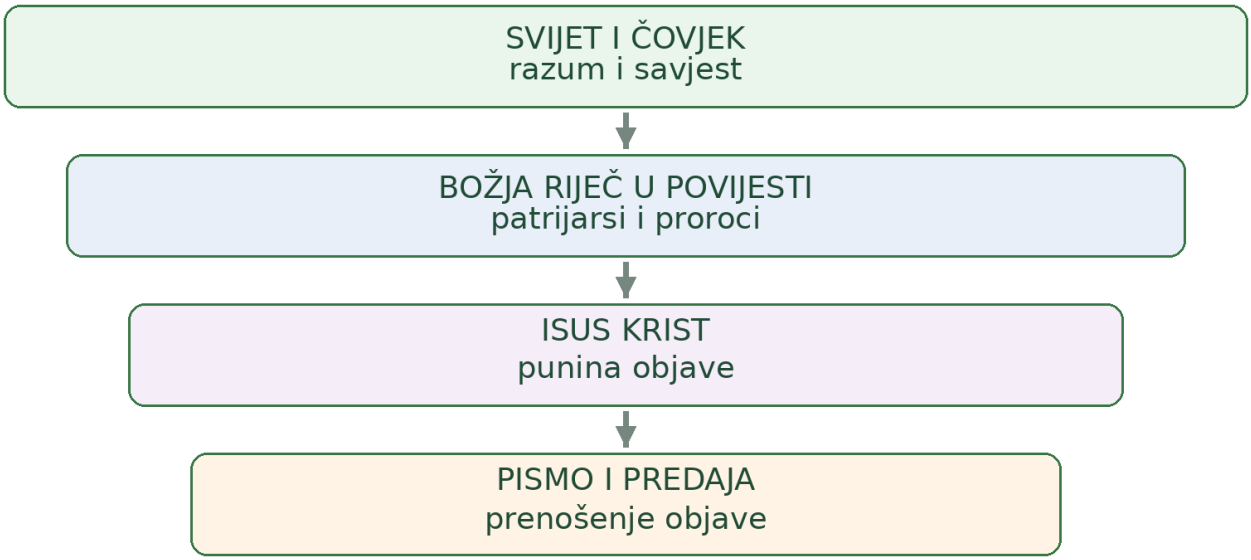

Ključni naglasci: Stvoreni svijet i čovjek upućuju na Boga. Bog nam u ljubavi dolazi ususret. Punina njegove objave jest Isus Krist.

Teološko sidro: Kršćanska vjera ispovijeda Boga Stvoritelja, koji se razlikuje od svega stvorenoga. Spoznaja prirodnih zakonitosti i vjera u Stvoritelja nisu suprotstavljene. Bog se slobodno objavljuje u povijesti; u Isusu Kristu daje nam puninu objave. Sveto pismo i apostolska predaja prenose istu Božju riječ. Usp. KKC 51–54, 65 i 74–83.

Aktivnost 2: Zvjezdano nebo i moralni zakon *(rad u skupinama – galerija upita, 6 minuta)*

Rad u skupinama. Učenici će poslušati Kantovu misao i na dva mala lista papira napisati po jedno pitanje: o postojanju svijeta uz izraz „zvjezdano nebo“ i o odgovornosti uz izraz „moralni zakon“. Primjeri za polazište bit će „Zašto postoji svemir?“ i „Zašto vratiti pronađeni novac kada nas nitko nije vidio?“ Pitanja će rasporediti na dvije strane ploče. Svaka će skupina pristupiti jednome pitanju druge skupine i ispod njega dopisati jednu smjernicu za traženje odgovora. U završnome krugu učenici će pročitati dvije različite smjernice.

Moguće rješenje: Uz „Zašto postoji svemir?“ možemo promišljati o temelju postojanja i kršćanskom shvaćanju Stvoritelja. Uz „Zašto vratiti pronađeni novac kada nas nitko nije vidio?“ možemo razmotriti savjest, dobro drugoga čovjeka i poštenje koje nije samo strah od kazne. Za pitanje „Kako nastaje zvijezda?“ prikladan je prirodoslovni izvor; pitanje se može zadržati uz jasno imenovanje njegove drukčije svrhe.

DVIJE STVARI KOJE ZADIVLJUJU

Dvije me stvari ispunjavaju sve većim strahopoštovanjem i udivljenjem što ih više promišljam: Zvjezdano nebo nada mnom i moralni zakon u meni.

Immanuel Kant; udžbenik, str. 47.

Napisati dva pitanja: jedno uz „zvjezdano nebo“, drugo uz „moralni zakon“. Polazišta: „Zašto postoji svemir?“ i „Zašto vratiti pronađeni novac kada nas nitko nije vidio?“ Izložiti pitanja

na ploči. Odabrati pitanje druge skupine i dopisati kako tražiti odgovor. Predstaviti dvije različite smjernice.

Aktivnost 3: Bog nam govori u Sinu *(zajednički rad i rad u paru – slušanje i provjera vijesti, 5 minuta)*

Zajednički rad i rad u paru. Učenici će poslušati Heb 1,1–3a, usredotočeni na izraze „nekoć“ i „konačno“. Zatim će u paru preuzeti ulogu urednika i provjeriti dvije netočne vijesti: „Bog je tek u Isusu prvi put progovorio ljudima“ i „Isus je samo još jedan prorok među drugim prorocima“. Nakon drugoga čitanja izreći će ispravljenu verziju svake vijesti i kratkim izrazom iz teksta potkrijepiti ispravak. Dva će para predstaviti po jedan ispravak.

Rješenje: 1. Bog je i prije Kristova dolaska govorio ocima po prorocima – tekst kaže „nekoć govoraše ocima po prorocima“. 2. Isus Krist je Sin u kojemu se Bog osobno objavljuje; tekst ga naziva „odsjaj Slave i otisak Bića njegova“. Punina objave u Sinu nadilazi ulogu još jednoga glasnika.

PROGOVORI NAMA U SINU

Više puta i na više načina Bog nekoć govoraše ocima po prorocima; konačno, u ove dane, progovori nama u Sinu. Njega postavi baštinikom svega; Njega po kome sazda svjetove. On, koji je odsjaj Slave i otisak Bića njegova.

Heb 1,1–3a; udžbenik, str. 47.

Poslušati Heb 1,1–3a. U paru ispraviti dvije vijesti i svaku potkrijepiti izrazom iz teksta:
1. „Bog je tek u Isusu prvi put progovorio ljudima.“
2. „Isus je samo još jedan prorok među drugim prorocima.“
Izreći ispravke nakon drugoga slušanja.

Aktivnost 4: Od ljepote stvorenja prema Stvoritelju *(rad u skupinama – sastavljanje argumenta, 6 minuta)*

Rad u skupinama. Učenici će poslušati Mudr 13,1–5 i u bilježnici složiti slijed triju izmiješanih misli: A – stvoreno nije istovjetno svojemu Stvoritelju; B – opažamo ljepotu i snagu stvorenoga svijeta; C – iz stvorenoga promišljamo o njegovu Tvorcu. Zatim će u slijed pokušati umetnuti tvrdnju D – zato su zvijezde bogovi koji određuju naš život. Pokazat će gdje tvrdnja D prekida smisao autorova argumenta i zamijeniti je rečenicom koja mu odgovara. Oštru početnu riječ iz biblijskoga teksta protumačit će kao prijekor nerazumnomu zaključivanju, a ne kao opravdanje vrijeđanja ljudi.

Rješenje: B → C → A. Tvrdnja D zamjenjuje Stvoritelja stvorenjima, upravo ono što tekst osporava. Moguća zamjena: „Zvijezdama se možemo diviti i istraživati ih, a Bogu zahvaljivati za svijet.“ Usporedba djela i autora upućuje na Stvoritelja; prirodna pojava nije Bog.

STVORENJE I TVORAC – 1. DIO

Po naravi su glupi svi ljudi koji ne upoznaše Boga,
oni koji iz vidljivih ljepota ne mogu spoznati onoga koji jest –
nisu kadri prepoznati umjetnika po djelima njegovim;
nego smatraju bogovima koji svijetom vladaju
oganj ili vjetar ili hitri zrak,

zvjezdan krug ili silnu vodu ili svjetlila nebeska.

Mudr 13,1–5; udžbenik, str. 48.

STVORENJE I TVORAC – 2. DIO

Jer ako su ih, opčinjeni njihovom ljepotom,
uzeli smatrati bogovima,
morali su spoznati koliko ih tek nadmašuje njihov gospodar
jer ih je stvorio sam Tvorac ljepote.
Ako ih je zadivila njihova sila i snaga,
morali su iz toga zaključiti koliko je tek silniji njihov stvoritelj.
Jer prema veličini i ljepoti stvorova
možemo, po sličnosti, razmišljati o njihovu Tvorcu.

Mudr 13,1–5; udžbenik, str. 48.

Poslušati Mudr 13,1–5. Složiti smislen slijed:
A – stvoreno nije istovjetno Stvoritelju;
B – opažamo ljepotu i snagu svijeta;
C – iz stvorenoga promišljamo o Tvorcu.
Provjeriti tvrdnju D: „Zato su zvijezde bogovi koji određuju naš život.“ Objasniti zašto ne pripada slijedu i zamijeniti je prikladnom rečenicom.

Aktivnost 5: Što ispovijedamo o Stvoritelju? *(rad u paru i zajednički rad – kratka rasprava, 5 minuta)*

Rad u paru i zajednički rad. Učenici će poslušati početak Apostolskoga vjerovanja i pripremiti kratku raspravu o tvrdnji „Ako znanost objašnjava prirodne procese, vjera u Stvoritelja postaje nepotrebna“. U prvih pola minute jedna će osoba iznijeti pitanje „Što još znači riječ Stvoritelj ako znamo kako nastaje kiša?“, a druga će tijekom sljedeće minute ponuditi odgovor iz Vjerovanja. Potom će zamijeniti uloge: prva će obrazložiti zašto prirodu treba istraživati, a druga postaviti dodatno pitanje o smislu ili temelju postojanja. Tijekom jedne minute dogovorit će zajednički zaključak od dviju rečenica: što istražuje znanost i što kršćani ispovijedaju riječju Stvoritelj. Dva će para predstaviti zaključke.

Moguće rješenje: Znanost istražuje prirodne procese, primjerice isparavanje i kondenzaciju pri nastanku kiše. Kršćani riječju Stvoritelj ispovijedaju da sve stvoreno svoje postojanje duguje Bogu; ta vjera ne zamjenjuje istraživanje prirodnih procesa. Dodatno pitanje može glasiti: „Zašto postoji svijet s prirodnim zakonima?“ Zaključak ne treba tvrditi da znanost iscrpljuje sva ljudska pitanja ni da je Bog zamjena za nepoznat prirodni uzrok.

STVORITELJ NEBA I ZEMLJE

Vjerujem u Boga, Oca svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje.

Apostolsko vjerovanje

Ako znanost objašnjava prirodne procese, vjera u Stvoritelja postaje nepotrebna.

U paru raspraviti zadanu tvrdnju. Početi pitanjem: „Što još znači riječ Stvoritelj ako znamo kako nastaje kiša?“ Ponuditi odgovor iz Vjerovanja. Zamijeniti uloge: obrazložiti vrijednost znanstvenoga istraživanja i postaviti pitanje o smislu ili temelju postojanja. Dogovoriti dvije rečenice zaključka: što istražuje znanost i što ispovijeda vjera u Stvoritelja.

Aktivnost 6: Tebe tražim *(individualni rad i rad u paru – slušanje i stvaranje strofe, 7 minuta)*

Individualni rad i rad u paru. Učenici će poslušati pjesmu „Tebe tražim“ Ante Mateljana. Pri drugom će slušanju odabrati jednu sliku: cvijet, lahor ili zvijezde. U bilježnicu će napisati tri riječi kojima mogu opisati njezinu boju, zvuk, dodir ili kretanje, primjerice za lahor „tih – blag – pokreće lišće“. Povezat će sliku s nježnošću, blizinom ili moći o kojoj govori pjesma. Zatim će napisati vlastitu strofu od četiri kratka retka: opažena slika, njezin učinak na promatrača, pitanje ili zahvala Bogu te završna misao o traženju. U paru će pročitati strofe i imenovati jednu pjesničku sliku; rima nije uvjet.

Moguće rješenje: Lahor – tih, blag, pokreće lišće; pjesnička slika blizine. Gotov jezični primjer strofe: „Blagi vjetar njiše grane, / zastajem i slušam šum. / Hvala, Bože, za ljepotu, / k Tebi tražim put kroz svijet.“ Pjesničko obraćanje ne znači da je vjetar Bog ili da doslovno izgovara riječi. Učenici mogu odabrati i sliku zvijezda te izraziti pitanje, a ne samo zahvalu.

TEBE TRAŽIM

Tebe tražim, tebe ištem,
ruke pružam za tobom.
Kroz tjeskobe i nevolje
tebe tražim, Bože moj!
Cvijet mi kaže da si nježan,
lahor jutrom širi glas,
zvijezde kažu da si moćan
i da misliš na sve nas.
Tebe zovem, posvud tražim
put što vodi do tebe.
U sumnjama, u noćima
tebe tražim, Bože moj!
Kad te nađem, ti me griješ,
snagom vječne ljubavi,
tebe hvalim, tebi pjevam,

cijelim bićem, Bože moj.

Ante Mateljan; udžbenik, str. 48.

Poslušati pjesmu „Tebe tražim“. Odabrati cvijet, lahor ili zvijezde. Napisati tri osjetilna opisa, primjerice „tih – blag – pokreće lišće“. Sastaviti četiri kratka retka: opažena slika → njezin učinak na promatrača → pitanje ili zahvala Bogu → misao o traženju. Pročitati strofu u paru i imenovati jednu pjesničku sliku. Rima nije uvjet.

Aktivnost 7: Biblija i živa predaja *(rad u trojkama – kratko vršnjačko poučavanje, 5 minuta)*

Rad u trojkama. Učenici će nakon čitanja okvira o Bibliji i predaji podijeliti uloge tumača, slušatelja i provjeravatelja. Tumači će u tridesetak sekundi svojim riječima objasniti kako nam dolazi Božja objava. Slušatelji će postaviti pitanje „Je li svaki stari mjesni običaj dio Božje objave?“ Provjeravatelji će usporediti objašnjenje s trima riječima iz okvira: prenošenje, izlaganje i širenje. Potom će zajedno razmotriti primjere „Crkva naviješta Kristovo uskrsnuće“ i „Selo svake godine kiti trg istom bojom zastavica“. Izreći će zašto ta dva primjera nemaju isto značenje za sadržaj vjere.

Moguće rješenje: Božja se riječ prenosi Svetim pismom i živom apostolskom predajom Crkve. Navještaj Kristova uskrsnuća pripada sadržaju vjere koji su predali apostoli. Boja zastavica mjesni je običaj koji se može mijenjati i nije sadržaj objave. Provjeravatelji će potvrditi vjernost poruci izvora, a ne doslovno pamćenje svake riječi.

KAKO NAM DOLAZI OBJAVA?

Objava je sadržana u Bibliji i crkvenoj predaji (tradiciji). Predaja je cjelovito prenošenje, izlaganje i širenje riječi Božje koju je Isus Krist povjerio Crkvi preko apostola.

Udžbenik, str. 48.

Podijeliti uloge: tumači, slušatelji, provjeravatelji. Objasniti okvir o Bibliji i predaji vlastitim riječima. Postaviti pitanje: „Je li svaki stari mjesni običaj dio Božje objave?“ Provjeriti objašnjenje prema riječima prenošenje, izlaganje i širenje. Razlikovati primjere: naviještanje Kristova uskrsnuća i godišnje kićenje trga istom bojom zastavica.

Aktivnost 8: Tragovi koje primjećujemo *(rad u trojkama – čitanje po ulogama i nastavak razgovora, 6 minuta)*

Rad u trojkama. Dvoje učenika u svakoj trojci pročitat će razgovor o mravima i obitelji po ulogama, a treći će slušati kako razgovor prelazi iz opažanja prirode u osobno svjedočanstvo. Zatim će se treći glas uključiti pitanjem „Kad kažete da vidite Božje tragove, mislite li na nešto što se može izmjeriti ili na značenje koje uočavate?“ Prva dva glasa odgovorit će ukupno dvjema novim replikama: jednom o opažanju mrava, drugom o vjerskom tumačenju i zahvalnosti. Trojke će uvježbati i predstaviti taj kratki nastavak razgovora.

Moguće rješenje: Moguće rješenje nastavka: „Možemo promatrati kako mravi koriste lišće i ličinke; to opisuje njihovo ponašanje.“ – „Kada kažemo da vidimo Božje tragove, promišljamo o Stvoritelju i zahvaljujemo za život; Bog nije predmet koji smo izmjerili.“ Završni odgovor o obitelji iz izvornoga razgovora osobno je svjedočanstvo zahvalnosti.

MRAVI, LJEPOTA I OBITELJ

Znaš li da sam jučer promatrao mrave? Znam da ti je to čudno! Pravili su svoje kućice od lišća. Savijali su ih, jedna skupina mrava s jedne, a druga s druge strane. Znaš li kako su ih zalijepili? Donijeli su zrele mravlje ličinke, iz njih je izlazilo ljepilo. Shvatio sam da je Bog posvuda ostavio svoje tragove. Koje je tebi najljepše Božje djelo? Sigurno zalazak sunca? Prekrasne su ti fotografije koje si objavila!
Meni?! Najljepše Božje djelo je... moja obitelj!

Razgovor iz udžbenika, str. 47.

Pročitati razgovor po ulogama. Uključiti treći glas pitanjem: „Kad kažete da vidite Božje tragove, mislite li na nešto što se može izmjeriti ili na značenje koje uočavate?“ Sastaviti dvije nove replike: jednu o opažanju mrava, drugu o vjerskom tumačenju i zahvalnosti. Uvježbati i izvesti nastavak razgovora.

Aktivnost 9: Dar traži odgovornost *(rad u paru – razgovor o svakodnevnim postupcima, 5 minuta)*

Rad u paru. Učenici će odabrati jednu od triju ponuđenih situacija: otvorenu slavinu, bacanje hrane ili lomljenje grana. Dogovorit će što bi učinili i kako time pokazuju zahvalnost Bogu za stvoreni svijet. Nekoliko će parova izreći svoje odgovore.

Mogući odgovori: Zatvorit ćemo slavinu kako se voda ne bi rasipala. Uzet ćemo onoliko hrane koliko možemo pojesti. Zamolit ćemo prijatelja da ne lomi grane jer time oštećuje stablo. Čuvanjem vode, hrane i drveća pokazujemo zahvalnost Stvoritelju.

Zahvalnost Bogu pokazujemo i brigom za stvoreni svijet.

U paru odabrati jednu situaciju:
A – Nakon pranja ruku slavina je ostala otvorena.
B – U školskoj blagovaonici uzimate više hrane nego što možete pojesti.
C – Prijatelj bez razloga lomi grane mladoga stabla.
Dogovoriti odgovor: Što biste učinili?
Objasniti kako tim postupkom pokazujete zahvalnost Bogu za njegove darove.

Aktivnost 10: Zapišimo! *(individualni rad – dovršavanje sažetka, 3 minuta)*

Učenici će u bilježnicu zapisati naslov nastavne jedinice i dopuniti četiri rečenice riječima: predaja, Krist, naravna, Stvoritelj. Riječi će upotrijebiti na odgovarajućim mjestima.

Rješenje: 1. naravna; 2. Krist; 3. predaja; 4. Stvoritelj.

Radni predložak:

SVE ŠTO POSTOJI GOVORI O BOGU
predaja – Krist – naravna – Stvoritelj Božje očitovanje preko svijeta i čovjeka zove se ____ objava. Punina Božje objave jest Isus ____. Objavu prenose Sveto pismo i apostolska ____. Bog je ____ neba i zemlje.

III. ZAVRŠNI DIO – DJELUJ (10 min)

Aktualizacija:

Vjeroučitelj će odabrati dva ili tri pitanja.

Razgovor

- Kako biste zahvalnost za stvoreni svijet pokazali na sljedećem izletu? (Čuvanjem prirode, razumnim korištenjem dobara i odgovornim odlaganjem otpada.)
- Kako biste razgovarali s vršnjacima koji misle da vjera zabranjuje pitanja? (Pokazali bismo da razum istražuje svijet i produbljuje razumijevanje vjere.)
- Kako možete upoznati Isusa, a ne ostati samo na divljenju prirodi? (Čitanjem Evanđelja, molitvom i životom Crkve.)

Sinteza:

Učenici će ponovno prosuditi tvrdnju „Ako prirodnu pojavu možemo znanstveno objasniti, ona nas više ne može upućivati na Boga.“ i usporediti završno obrazloženje s početnim. Povezat će naravnu objavu, Božju objavu u povijesti i Isusa Krista kao njezinu puninu.

Moguće rješenje: Prirodoslovno objašnjenje pojave ne isključuje pitanje o njezinu temelju i smislu. Kršćani vjeruju u Stvoritelja, a njegovu osobnu ljubav upoznaju u Isusu Kristu.

Ako prirodnu pojavu možemo znanstveno objasniti, ona nas više ne može upućivati na Boga.

Ponovno odabrati: slažemo se – nismo sigurni – ne slažemo se.
Usporediti s početnim stavom i obrazložiti odgovor.

Zaključak vjeroučitelja: Stvoreni svijet i čovjek potiču razum na traženje Boga Stvoritelja. Bog nam se u ljubavi osobno objavljuje, a puninu objave daje u Isusu Kristu. Sveto pismo i apostolska predaja prenose tu objavu. Vjera nas potiče na istraživanje, zahvalnost i odgovorno čuvanje stvorenoga.

Formativna provjera:

Učenici će tvrdnje „Razmišljamo o Stvoritelju promatrajući svijet“, „Bog nam u Sinu otkriva samoga sebe“ i „Vjerujem u Stvoritelja neba i zemlje“ povezati s oznakama N – naravna objava, O – objava u Kristu i V – izričaj Apostolskoga

vjerovanja. Zatim će jednom rečenicom objasniti što riječ Stvoritelj znači u Apostolskom vjerovanju i zašto prirodna pojava nije bog.

Rješenje: 1. N; 2. O; 3. V. Stvoritelj znači da sve stvoreno svoje postojanje duguje Bogu; prirodna je pojava dio stvorenoga svijeta i nije istovjetna Stvoritelju.

Povezati s oznakama: N – naravna objava; O – objava u Kristu; V – Apostolsko vjerovanje.

1. Razmišljamo o Stvoritelju promatrajući svijet.
2. Bog nam u Sinu otkriva samoga sebe.
3. Vjerujem u Stvoritelja neba i zemlje.

Objasniti što riječ Stvoritelj znači u Apostolskom vjerovanju i zašto prirodna pojava nije Bog.

Samovrednovanje:

Učenici će u paru u jednoj minuti objasniti razliku između naravne i nadnaravne objave. Slušatelji će navesti jesu li čuli primjer za oba pojma. Svaki će učenik u bilježnicu zapisati riječ koju još treba pojasniti ili oznaku „mogu objasniti oboje“.

U jednoj minuti objasniti razliku između naravne i nadnaravne objave i navesti po jedan primjer. Zapisati: „Mogu objasniti oboje“ ili „Još trebam pojasniti ____“.

Domaća zadaća:

Učenici će riješiti ili dovršiti zadatke u RB, str. 37–38.

Ili:

Učenici će u bilježnicu zapisati jedno opažanje iz prirode i jedno pitanje o Bogu koje ono potiče. U dvije će rečenice objasniti zašto priroda može upućivati na Stvoritelja, ali nije Bog.

Molitveni završetak:

Oče, Stvoritelju svega, hvala Ti za ljepotu svijeta i za razum kojim ga istražujemo. Hvala Ti što nam se u Isusu daruješ i govoriš nam o svojoj ljubavi. Daj da Tvoju riječ slušamo pažljivo, a darove zemlje čuvamo zahvalno. Amen.

ili:

Anđele, čuvaru mili…

PREPORUČENI ODABIR ZA 45 MINUTA

Dio sata / odabrana aktivnost	Vrijeme
I. Uvod: molitva; domaća zadaća; motivacija, početni stav i najava	8 min
II. Aktivnost 1: Od opažanja do pitanja o Bogu – a) obrada	14 min
II. Aktivnost 3: Bog nam govori u Sinu	5 min
II. Aktivnost 5: Što ispovijedamo o Stvoritelju?	5 min
II. Aktivnost 10: Zapišimo!	3 min
III. Aktualizacija i sinteza (3); provjera (3); samovrednovanje (1); zadaća i molitva (3)	10 min

Ukupno: 45 minuta.

PRILOZI ZA BRZU UPORABU

Prilog 1: Kratka kontrolna lista za vjeroučitelja

□ Učenici razlikuju naravnu i nadnaravnu objavu.

□ Učenici povezuju stvoreni svijet i savjest s traženjem Boga.

□ Učenici objašnjavaju zašto Bog nije istovjetan prirodi.

□ Učenici objašnjavaju Isusa Krista kao puninu Božje objave.

□ Učenici tumače izričaj Stvoritelj neba i zemlje.

□ Učenici povezuju Sveto pismo i apostolsku predaju s prenošenjem objave.

□ Učenici povezuju zahvalnost Stvoritelju s odgovornim odnosom prema prirodi.

IV. IZBORNE I DODATNE AKTIVNOSTI

Vjeroučitelj će prema potrebama razreda odabrati neku od sljedećih aktivnosti kao zamjenu za ranije ponuđenu aktivnost. Nije predviđeno provesti sve aktivnosti u jednom satu.

Aktivnost 1: Radna bilježnica

Učenici će uz pomoć vjeroučitelja rješavati RB, str. 37–38 (mogu biti i odabrani zadatci po želji).

Aktivnost 2: Digitalni zadatci

a) Učenici će riješiti zadatak pod ikonom smješka, digitalni udžbenik str. 47.

klikni ovdje – poveznica

Kod:

Predstavljanje rezultata.

Aktivnost 3: Najdraži biblijski prizor *(rad u paru – prepoznavanje prema pripovijedanju, 5 minuta)*

Rad u paru. Učenici će u bilježnici u dvije do tri rečenice napisati ili prepričati najljepši ili najdraži dio iz Biblije za koji su čuli, a zatim ga bez navođenja naslova pročitati sugovornicima. Sugovornici će pokušati prepoznati prizor i navesti koja im je pojedinost pomogla. Potom će zamijeniti uloge i uz svaku priču izreći jednu poruku o Bogu. Kao ponuđeni primjer mogu uzeti povratak izgubljenoga sina: sin se vraća kući, otac mu dolazi ususret i prihvaća ga.

Moguće rješenje: „Sin se nakon odlaska od kuće vraća ocu. Otac mu trči ususret, grli ga i priprema slavlje.“ Prizor je prispodoba o izgubljenom sinu i milosrdnom ocu; prepoznatljive su povratak i očev prihvat. Poruka: Bog je milosrdan i poziva na obraćenje. Ako sugovornici ne prepoznaju prizor, pripovjedači će na kraju navesti njegov naslov.

U dvije do tri rečenice prepričati poznat biblijski prizor, bez njegova naslova. Pročitati ga u paru. Prepoznati prizor prema pojedinosti i izreći poruku o Bogu. Zamijeniti uloge. Ponuđeni primjer: sin se vraća kući, a otac mu dolazi ususret i prihvaća ga.

Aktivnost 4: Može li čovjek bez Boga? *(rad u paru – argumentirani razgovor, 5 minuta)*

Učenici će u dvije do tri rečenice odgovoriti na pitanje „Može li čovjek bez Boga? Objasnite!“ Razlikovat će čovjekovu mogućnost da živi bez svjesne vjere od kršćanskoga uvjerenja da svako postojanje ovisi o Stvoritelju.

Moguće rješenje: Čovjek može ne vjerovati ili živjeti kao da Boga nema. Kršćanska vjera ipak ispovijeda da svi ljudi i sve stvoreno duguju postojanje Bogu.

Radni predložak:

Odgovoriti u dvije do tri rečenice: Može li čovjek bez Boga? Razlikovati osobno vjerovanje od pitanja o temelju postojanja.

ODGOVOR I OBRAZLOŽENJE
_____
_____

Aktivnost 5: Tri pitanja za radijsku emisiju *(rad u trojkama – zamišljena emisija, 5 minuta)*

Rad u trojkama. Učenici će podijeliti uloge voditelja emisije, istraživača prirode i tumača kršćanske vjere. Voditelji će gostima uputiti tri pitanja: „Kako nastaje kiša?“, „Zašto kršćani Boga nazivaju Stvoriteljem?“ i „Kako Isus pokazuje Očevu ljubav?“ Gosti će odgovoriti kratko, iz područja koje predstavljaju; za treće će pitanje kao izvor imenovati Evanđelja i navesti prispodobu o milosrdnom ocu. Voditelji će emisiju zaključiti rečenicom koja pokazuje da sva tri pitanja ne traže istu vrstu izvora.

Moguće rješenje: Istraživači prirode – „Vodena para hladi se i kondenzira u kapljice; dovoljno velike kapljice padaju kao kiša.“ Tumači vjere – „Stvoritelj znači da sve stvoreno svoje postojanje duguje Bogu.“ Za treće pitanje – „U Evanđeljima Isus riječima i djelima objavljuje Oca; prispodoba o milosrdnom ocu govori o prihvaćanju i obraćenju.“ Voditelji – „Prirodni proces istražujemo prirodoslovljem, a kršćansko tumačenje Stvoritelja i Isusove poruke upoznajemo iz izvora vjere.“

Podijeliti uloge: voditelji, istraživači prirode, tumači kršćanske vjere. Izvesti kratku emisiju s trima pitanjima:
„Kako nastaje kiša?“
„Zašto kršćani Boga nazivaju Stvoriteljem?“
„Kako Isus pokazuje Očevu ljubav?“

Odgovoriti iz odgovarajućega područja. Za treće pitanje navesti Evanđelja i primjer milosrdnoga oca. Zaključiti koja vrsta izvora odgovara kojemu pitanju.